

Heidegger: **El pensar des de la província**

1. Introducció.....	pàg. 2
2. L'autor i el seu temps.....	pàg. 3
3. La clariana de l'ésser.....	pàg. 4
✓ La Raó i l'humanisme en Heidegger	
✓ La importància del Llenguatge	
✓ La dificultat. Confusió entre pensar l'ésser i pensar l'ens	
✓ L'ésser i l'home (el Dasein)	
4. Equidistància.....	pàg. 7
5. També aquí estan presents els Déus.....	pàg. 9
6. Per la corda fluixa.....	pàg.10
✓ Pàtria	
✓ El Pensar des de la província	
7. Conclusions.....	pàg.13
8. Bibliografia.....	pàg.14

Autor: Xavier Bella Redondo

Assignatura: Filosofia I

Consultora: Núria Estrach Mira

Data: 01/06/2008

1. Introducció

La vida i l'obra de Martin Heidegger ha estat àmpliament estudiada, analitzada, criticada i lloada. L'objectiu d'aquest assaig no serà explicar-la exhaustivament altra vegada, per això ja hi ha infinitud d'obres, sinó donar una visió personal dels principals temes del univers Heideggerià. En aquest repàs, no hi podrà faltar la qüestió de la interrogació de l'ésser, la reivindicació del pensar com a acte pur, la seva pretesa unitat filosòfica des dels presocràtics, les obsessions per les crítiques a la metafísica, la ciència i la tècnica com a causants principals de la distracció fonamental de la filosofia, i la vinculació entre ésser i Déu, poc analitzada en els tractats filosòfics sobre Heidegger. El concepte particular de pàtria i la seva relació amb el nazisme tampoc seran exempts d'anàlisi, tot i que no hi aprofundirem per ser una qüestió ja molt tractada.

La gran tragèdia de la filosofia dels darrers 2500 anys és la qüestió de l'oblit de l'ésser. Aquesta opinió de Heidegger és la base del seu pensament. Durant tota la seva vida es dedicarà a indagar i aprofundir sobre la qüestió de l'ésser. La seva constant, la seva preocupació, serà sempre la reivindicació de l'ésser com a gran ignorat del pensament occidental. Heidegger s'erigirà aleshores com l'únic interlocutor, l'únic guia del pensar de l'home cap a l'ésser. Denunciarà que des dels temps de la Grècia arcaica, des dels presocràtics com Parmènides o Heràclit, ningú fins a ell no s'haurà preocupat d'interrogar l'ésser. Aquesta unitat reivindicada per Heidegger mereix però un estudi atent, puix que com veurem, el seu pensament no estarà exempt de polèmica. Polèmica precisament per l'autoproclamació de l'autor, d'estar "per sobre" de la filosofia i de llur catalogació, per ésser diferent de tothom per pensar el que ningú no ha pensat, per inquirir a la filosofia com a ciència històrica que repassa el pensament de la humanitat, per censurar la metafísica clàssica i la raó com a eines que impedeixen, amb la seva compartimentació i subjectivitat, el lliure pensar de l'ésser, i finalment, perquè serà l'expressió de denúncia per l'errònia postura de dir que es pensa l'ésser quan en realitat es pensa l'ens (la cosa). Per últim també atendrem la seva principal polèmica, de caràcter personal, que serà el seu compromís i la seva vinculació amb el nazisme durant 12 anys (1933-1945).

Amb tot, en aquest treball intentarem abordar la seva obra en un sentit estrictament filosòfic si bé la mirada a la acció política serà constant. Abordarem la pregunta clau de Heidegger i el seu intent de “rescatar” l’èsser de l’oblit en el que ha estat submergit des de temps immemorials i ens endinsarem en la forma de pensar heideggeriana per intentar discernir en la justa mesura on hauríem de situar aquest autor dins del vast panorama filosòfic contemporani.

2. L’Autor i el seu temps

Martin Heidegger va néixer l’any 1889 a Messkirch, Alemanya. Es va criar en el si d’una família catòlica de la selva negra, i ben aviat va entrar al seminari jesuïta, on no es va adaptar, i ho deixà per anar-se decantant ràpidament cap a la filosofia. Potser per aquest desengany amb els jesuïtes, la seva concepció catòlica va anar perdent força fins a desaparèixer del tot sobretot quan va començar a llegir a Luter i es va apropar al protestantisme.

La seva preeminència dins de la filosofia occidental s’ha vist marcada sempre per la polèmica, principalment per la seva adhesió al règim nacionalsocialista. Aquesta adhesió va ser escenificada sobretot per el discurs que va pronunciar a la presa de possessió de la càtedra de la universitat de Friburg l’any 1933. La renúncia a la càtedra un any després, es pot considerar un intent de distanciar-se del regim, però no quedarà mai clar. De fet, quan l’any 1945 els aliats van ocupar Alemanya, fou destituït com a docent i només es va reincorporar de manera menys activa, a partir de 1952. Des de la filosofia analítica, la seva obra ha sigut criticada amb duresa, per exemple per Carnap, però també a suscitat adhesions entusiastes com per exemple la filosofia francesa dels anys 60 i 70 amb Sartre (en un primer moment) i sobretot amb Derrida, Lévinas o Ricoeur, els quals des de l’estructuralisme francès van admirar la seva capacitat de precisió en el llenguatge, així com la seva aportació al discurs humanístic. Es pot dir que el rebuig de Heidegger cap al comunisme va unir als filòsofs francesos i els va esperonar per conèixer la seva obra. Delacampagne apunta que si el pensament de Heidegger no ha quedat en l’oblit, és sobretot pel anticomunisme francesos¹.

¹ “Cómo la izquierda francesa, para escapar de Marx, ha salvado a Heidegger del olvido”. Christian Delacampagne *Historia de la filosofía en el S. XX*. Pág. 197

L'obra de Heidegger, lligada a la seva vida personal, la podríem dividir en dues parts, la primera ve marcada per la seva principal aportació escrita a la filosofia, *Ésser i Temps* (1927), obra que tot i quedar incompleta planteja bona part de les idees centrals de tot el seu pensament. En ella l'autor parteix del pressupòsit que la tasca de la filosofia consisteix en determinar plena i completament el sentit de l'ésser, no de l'ens, entenent per ésser, allò que instal·la i manté els ens concrets en la existència. En la comprensió Heideggeriana, l'home, com a ens privilegiat, és l'únic que pot apropar-se a l'ésser i interrogar-lo, ningú més ho pot fer. Aquesta capacitat o forma específica de l'ésser en l'home, s'anomenarà *Dasein* o *ésser-aquí*. Aleshores, Heidegger jugarà amb el llenguatge entre l'ésser i l'home i parlarà de que l'ésser en l'home es defineix per la seva relació amb el món (*ésser en el món*). Aquestes categories li serveixen per comprendre per on passa la diferència entre una vida autèntica, que reconeix el caràcter de "caiguda" que té l'existència, és a dir, la impossibilitat de dominar el seu fonament (l'ésser), i una vida inautèntica o alienada (Marx), que oblida l'ésser en nom de l'ens. Notem aquí que el concepte d'alienació humana de Marx tindrà molts punts en comú amb la visió humanística de Heidegger.

En la segona etapa del seu pensament, a partir de 1945 i influït pels esdeveniments polítics del seu país i d'Europa, l'autor es dedicarà a prendre una filosofia de justificació, i sense retractar-se mai de res, anirà matisant els seu pensament, sempre justificant la seva obra filosòfica dels anys 20 i 30. En aquest sentit, estudiarà la història de la metafísica com a procés de l'oblit de l'ésser, i com a caiguda inevitable cap el nihilisme (quan es pensa únicament en l'ens, aquest acaba per esdevenir buit, el no-res). En les seves darreres obres, Heidegger va fa un apropament a l'art com a lloc privilegiat on l'ésser es dona.

3. La clariana de l'ésser

La raó i l'humanisme en Heidegger

A l'hora de definir la humanitat de l'home com a existència, el que ens interessa és que l'essencial no sigui l'home, sinó l'ésser com a dimensió de la seva existència. I la dimensió no és l'espai, com a tal, ja que tot el que és espai/temps es presenta en allò dimensional que és l'ésser mateix. És a dir, l'espai/temps

perd el seu sentit aïllat, només el tindrà en la mesura de la dimensió de l'ésser, mentre l'ésser existeixi. L'home és en la mesura que existeix. De tota manera, aquest pensament no es pot anomenar humanisme, perquè l'humanisme pensa metafísicament mitjançant la raó, categoritzant, subjectivant, i això no és pensar, això és raonar el pensament, filosofar. Heidegger critica la raó, perquè no és tampoc el camí de pensament correcte. A partir de la raó, es compartimenta i es posa noms a les característiques dels ens, es parla de substància i això distreu de l'objecte real i més important que és l'ésser. L'ésser està en l'espai, en el pensament, i és el més difícil de trobar. Aquestes relacions simples (ésser, ens, espai, temps, dimensió, existència, etc.) que són pensades, esdevenen filosofia pura, no metafísica. Això és la reivindicació del pensar, i en aquest sentit, segons Heidegger, el pensar és simple.

Fins i tot quan amb Descartes i Kant, la filosofia es torna crítica, segueix també el representar metafísic. La metafísica coneix la clariana de l'ésser únicament com a "aspecte" o idea. Únicament de manera crítica a través de la subjectivitat de la representació per categories (Kant) De tal manera que la veritat de l'ésser, en quan a "clariana" de l'ésser, apareix amagada a la metafísica.

Com es relaciona l'ésser amb l'existència? El propi ésser és la relació. La tragèdia és l'oblit de la veritat de l'ésser en favor de l'ens no pensat en la seva essència. Si es pensa l'ens en la seva essència, apareixerà l'ésser. Per aconseguir-ho la relació de l'home amb la veritat de l'ésser ha de ser pensada abans que cap altra, ja que fins ara s'ha amagat a la filosofia.

La importància del Llenguatge

L'home no és només un ésser viu que junt amb d'altres facultats té també la del llenguatge, sinó que el llenguatge és la casa de l'ésser: Al habitar-la, l'home existeix des del moment en que guardant la veritat de l'ésser, roman en ella. L'única manera de guardar la veritat de l'ésser és amb el llenguatge, i per tant l'home és l'únic que pot fer-ho, és l'únic que pot estar a la clariana de l'ésser (Dasein).

La dificultat. Confusió entre pensar l'ésser i pensar l'ens

L'ésser i l'ens es barregen en una estranya confusió encara impensada. L'ésser és molt difícil d'explicar i és per això que ha costat tant d'apropar-s'hi. Sempre mitjançant el llenguatge, diem: "*l'ésser és*", però normalment diem aquest "és" d'alguna cosa que és realment. I aquesta cosa és el que anomenem *ens*. I si precisament l'ésser no és l'ens, sense una interpretació molt precisa del llenguatge serà fàcil representar-nos l'ésser com un ens i confondre'ns; és per això que moltes vegades sembla que pensem l'ésser quan en realitat pensem l'ens. Aquest ha sigut, segons Heidegger, l'error de la metafísica clàssica i de la filosofia des de Plató. Ell es creu el primer, des d'Heràclit i Parmènides, a entreveure, mitjançant el llenguatge, l'ésser autèntic.

El "*és efectivament l'ésser*" de Parmènides, és retrobat per Heidegger i segueix essent encara impensat. I precisament això ens dona la mesura del progrés de la filosofia. Si la interrogació de l'ésser de Parmènides encara no ha estat pensada, tenint en compte que segons Heidegger, l'essencial de la filosofia és pensar l'ésser, convindrem que estem en el mateix punt on ho van deixar els presocràtics, i que la metafísica s'ha distret durant 2500 anys amb el que no és essencial. Es va pensant sempre el mateix i s'entra en un cercle que no es surt.

L'ésser i l'home (el Dasein)

L'ésser "*es dona*" (Il *y a* en francès o "*es gibt/es ist*" en alemany), i aquest donar-se vol dir que no ha estat ni tant sols pensat, només interrogat (pels presocràtics i per Heidegger). Només mentre el Dasein (ésser-aquí) és, es dona l'ésser. Si tenim en compte que el Dasein és la capacitat de l'home d'interpretar l'ésser, capacitat que només té l'home, per tant el Dasein és l'ésser en l'home, convindrem aleshores que quan l'home no hi és, l'ésser no es pot donar, perquè només l'home el pot interpretar, fer sortir. Heidegger aquí fa una interpretació particular de la importància de l'home. Segons aquesta interpretació, si l'home no existís, l'ésser no es donaria, però aquí hi ha un excés d'optimisme en Heidegger, puix que el no-ésser (l'absència de l'ésser) seria el no-res. Per tant vol dir que si l'home no hi és, no hi ha l'ésser i per tant hi ha el no-ésser o no-res.

Tanmateix, Heidegger es deixa l'ens, que pot ésser per ell mateix, independentment de l'home. Altre cosa és que no pugui ésser interpretat per ningú, però si fos el no-res, el buit, aleshores no existiria l'ens. Per exemple, a l'univers, l'home no hi és però hi ha ens, que *son*. El seu ésser no és interrogat per l'home, però en definitiva potser no "és dona" però si que "és" perquè sinó seria el no-res. Un altre exemple, abans de l'aparició de l'home sobre la terra, les coses, els ens, ja "*eren*" encara que el seu ésser no fos interpretat o interrogat per l'home. Podríem dir que aquí, Heidegger peca d'homocentrisme i es deixa portar per l'humanisme.

4. Equidistància

Si aprofundim en La història de l'ésser, veurem que, partint de Hegel, Marx va reconèixer en un sentit essencial l'estranyament o alienació de l'home modern. No obstant com que ni Husserl ni Sartre reconeixen l'essencialitat de lo històric de l'ésser, no poden estar mai la fenomenologia ni l'existencialisme en la mateixa dimensió que el marxisme.

La fenomenologia es caracteritza sobretot per la experimentació dels fenòmens en estat pur. Anteposa la ciència com a exemple per la filosofia. Vol equiparar la filosofia com a la primera de les ciències. La evolució del pensament de Heidegger el portarà ben aviat allunyar-se dels postulats fenomenològics i en conseqüència allunyar-se del seu mestre Edmund Husserl. La idea que tindrà Heidegger de la filosofia s'allunyarà de qualsevol idea anterior i refusarà la ciència i la tècnica. La ciència eclipsa el pensar i indueix a l'error, confon l'autèntic pensar i no permet arribar a l'ésser. Nogensmenys, aquest allunyament i aquesta crítica de la fenomenologia en general i de Husserl en particular el podem considerar un contrasentit produït per la evolució filosòfico/política de Heidegger.

Efectivament, l'autor l'any 1927 va dedicar al seu mestre la seva obra més emblemàtica "*Para Edmund Husserl con afecto y amistad*". No es pot considerar aquesta dedicatòria com a simple compromís amb el mestre, sinó com a demostració de gratitud per les ensenyances rebudes. Vol dir que *Ésser i temps* està molt lluny de la fenomenologia? o contràriament és una dedicatòria per a un filòsof que estarà completament d'acord amb l'obra que es presenta?. Podríem

dir que ni una cosa ni l'altra. *Ésser i temps* està a mig camí entre la fenomenologia i l'existencialisme però ni més lluny ni més a prop. Seria més aviat equidistant d'ambdós corrents filosòfics puix que la unicitat del pensament de l'autor no ens permet emmarcar-lo d'una manera clara.

Aleshores, perquè s'allunya Heidegger de Husserl fins a retirar-li la dedicatòria? Podríem indicar dues causes: Una filosòfica i l'altra pràctica. La filosòfica ens porta cap a un pensament únic, Heidegger no volia ésser emmarcat en el corrent fenomenològic (ni en cap altre) ja que ell mateix deia que els "istmes" són el problema de la filosofia i de la metafísica, fins i tot de la lògica, que de manera subjectiva i classificadora distreuen del pensament essencial. Bàsicament aquí rau el seu distanciament fenomenològic. Òbviament, des de la seva crítica a la ciència, tampoc pot abraçar la fenomenologia. Per ell, la ciència, com ja s'ha dit, també distreu de l'essencial, ja que es dedica a estudiar l'ens, a pensar l'ens. L'autèntica filosofia no es pot basar ni pretendre ser ciència perquè arribarà a un carreró sense sortida; l'ésser seguirà essent impensat. És per això que la fenomenologia no pot sostenir les seves tesis i en conseqüència se'n allunya.

No obstant, quedarà el contrasentit. Heidegger experimentarà un allunyament progressiu, fins a esdevenir rebuig, però el seu pensament essencial ja està absolutament definit l'any 1927 a *Ésser i temps*, per tant la causa de l'allunyament no serà únicament filosòfica. Hi haurà un segon motiu, més prosaic, que el portarà a retirar la dedicatòria al mestre: Husserl era jueu, i mentre als inicis, la seva veneració pel mestre era gran, en els anys de més pressió del nacionalsocialisme Heidegger no podia seguir mantenint aquella admiració. És evident que tot i no ésser essencial en el pensament de Heidegger, les idees polítiques també van influir en els actes personals. Si l'any 1927 Heidegger ja havia construït les bases de la seva filosofia i es permetia dedicar la seva obra a Husserl, anys després no canviaria la seva manera de pensar en quan a la filosofia, sinó en quan a la política, i efectivament aquest fet també el portaria a refusar el mestre².

² Heidegger va retirar la dedicatòria en la quarta edició de la seva obra i quan Husserl ja era mort.

5. També aquí estan presents els Déus³

La filosofia s'endinsa en el positivisme ja que declara que el més lògic és afirmar la mundaneïtat de l'home. Aquesta mundaneïtat permet que valgui el aquí, negant el més enllà i tota transcendència. Aquesta mundaneïtat es basa en la defensa de l'humanisme, de la lògica i la raó i dels valors. Tot atac a l'humanisme, a la raó o als valors (com fan Nietzsche o Heidegger) no serà entès per la filosofia. El tema dels valors, és interpretat pels crítics com a justificació de l'absència de valors del nazisme. Heidegger ho argumentarà d'aquesta manera per explicar la poca ambició de la filosofia que defensa aquests tres ítems, referint-se a que serà una filosofia només del aquí i no accedint a lo transcendent. Heidegger no entrarà massa, al llarg dels seus escrits, amb la indagació de lo transcendent i en la cerca de Déu. Educat en un ambient catòlic, entrarà a formar part d'un seminari jesuïta, però per circumstàncies poc clares en sortirà al cap de poc. A partir d'aleshores es distanciarà del catolicisme i s'aproparà al protestantisme, llegint Luter, no obstant no s'hi arribarà a implicar i adoptarà una posició distant de qualsevol creença transcendent.

No és que explícitament pugui negar-ho a la manera de Nietzsche, sinó que al llarg de la seva vida va corrent en la corda fluixa, sense entrar tant amb el tema de la vinculació amb les idees nazis (a partir de 1945) com amb la seva relació amb lo transcendent. Heidegger es centrarà amb l'ésser i amb la cerca de la veritat de l'ésser i la seva relació amb l'home (Dasein) i només de reüll equipararà aquest assoliment de la clariïtat de l'ésser, de la seva veritat, amb Déu o amb el sagrat. Es quedarà a les envistes d'aquest pensar, deixant la porta oberta perquè la teologia pugui entrar-hi i seguir el seu camí cap a Déu. L'equiparació de la veritat de l'ésser a Déu, la llum de l'ésser amb el transcendent, serà una cosa que Heidegger no farà explícitament, només ho deixarà apuntat perquè els teòlegs recullin el testimoni. En el seu pensament,

³ Dita atribuïda a Heràclit. S'explica la dita quan uns forasters venien a veure Heràclit. Quan aquests estaven ja arribant a casa seva, el van veure escalfant-se en un braser. Es van aturar sorpresos, sobretot perquè ell, al veure'ls dubtar, els va animar a entrar amb les següents paraules: "*També aquí estan presents els Déus*" La idea és que en qualsevol lloc es pot pensar, fins i tot en ambient quotidià "també aquí" ocorre que es pot pensar "els Déus estan presents". Segons la idea de Heidegger, no importa la forma ni el lloc a l'hora de pensar, mentre es pensi l'essencial i de forma correcta.

Heidegger queda desenganyat per les experiències de joventut i segurament influït per el pensament de Nietzsche o Shopenhauer, no s'atreveix a interrogar a Déu de la mateixa manera que interroga l'ésser, i deixarà la qüestió com a ni tant sols afrontada⁴.

6. Per la corda fluixa

Pàtria

La proximitat de l'ésser, que consisteix en el aquí de *l'ésser-aquí* o *Dasein*, ha sigut anomenada com a "Pàtria" des de l'experiència de l'oblit de l'ésser. Heidegger vincula i barreja la veritat de l'ésser amb la pàtria alemanya i amb la possible existència de Déu.

Ens em centrat en l'error de la metafísica, i al oblidar l'ésser em esmentat com a pàtria la seva proximitat. Això ha sigut segons Heidegger un error. Només des de l'autèntica aproximació a la veritat de l'ésser es podrà vincular la patria de l'home. Per exemple Nietzsche va experimentar aquest deteriorament i desterrament de la pàtria, però es va trobar en un camí sense sortida i l'únic que va poder fer fou invertir els valors de la metafísica. El que realment s'acosta a entreveure la veritat de l'ésser tindrà aleshores plena legitimitat per quedar-se a la pàtria i no ser desterrat. Aquest joc d'idees de Heidegger, construït després de la guerra, és una més de les explicacions del filòsof per justificar els seus actes. S'ha de notar que aquestes reflexions les va fer Heidegger l'any 1946 a la seva *carta sobre l'humanisme* adreçada al seu amic Jean Beaufret i en resposta a l'escrit de Sartre *L'humansime es un existencialisme*. Aquestes idees sonen com una constant de reafirmació de la seva postura de quedar-se a Alemanya després de la guerra, de justificar-se i de no penedir-se ni retractar-se. Tota la filosofia de Heidegger de la segona època, a partir de 1945, tindrà sempre el signe de la justificació dels seus actes durant l'alemanya nazi i la reiteració de que ell no te res a amagar.

⁴ Veure "Carta sobre el Humanismo". (Pag. 69-70)

El pensar des de la Província

El pensar de Heidegger en tot moment és un pensar pur, un pensar autèntic. Heidegger va ser cridat l'any 1933 per exercir una càtedra a Berlín. Ell la va refusar perquè aquesta anada a la capital el distrauria de l'essencial. El pertorbaria de l'acte simple de pensar. Per poder pensar l'èsser, per intentar entreveure'l, hom no necessita distraccions i necessita la pau i l'absència d'esdeveniments del camp i de la muntanya: El retir a la província. Totes les seves accions fins l'any 1933 (recordem que ésser i temps la va escriure l'any 1927) estan centrades únicament en la filosofia pura. Aleshores aquest simple pensar, net d'impureses i intoxicacions, només es podrà practicar en el retir.

Es pot suposar que Heidegger, exercint una càtedra a Berlín, l'any 1933, hagués estat absolutament amarat per l'ambient nacionalsocialista regnant a la capital alemanya. Aquell fou l'any en que Hitler va pujar al poder, democràticament, i el poble alemany tenia esperances de sortir del període de crisi profunda d'entreguerres de la república de Weimar. Encara l'any 1933 era lògic pensar, des d'una perspectiva alemanya, que un líder com Hitler els faria sortir de la misèria. Hi havia evidentment molts indicis per detectar cap on s'encaminava alemanya, no obstant, fora dels analistes polítics i dels perspicaços, entrava dins lo possible que el comú dels ciutadans no pogués preveure l'avenir. Heidegger era dels llestos i quan és cridat a la capital ho refusa al·legant que per pensar, per exercir el "seu pensar" de l'èsser, només es pot fer des de la província. Podem creure que Heidegger va ser sincer en la seva resposta? Sí a mitges. En una carta que ha sortit a la llum fa relativament poc⁵, expressa aquest pensament del retir a la província com a única manera per pensar l'èsser. I estem segurs que si no hagués obrat així, la seva carrera com a filòsof hagués estat valorada molt diferent per la posteritat. Pensadors alemanys com Ernst Kriek o Carl Schmitt han estat clarament marcats com a "ideòlegs del nazisme" o "filòsofs del moviment". Heidegger, en aquests termes, no ho ha estat mai, o en tot cas no fins a l'obra de Víctor Farías⁶. És possible que totes les raons de Farías es puguin admetre, però podem dir que Heidegger va caminar per la corda fluixa, sense caure, durant molt temps de la seva vida, i un dels moments

⁵ Porqué permanecemos en la provincia. (1934) Carta recuperada el 1963

⁶ *Víctor Farías*. Heidegger i el Nazismo (1980)

clau fou quan el van cridar per anar a Berlín. Va dir que no; només es podia pensar des del retir de la província. Així ho va expressar en la seva carta i així l'hem de creure, tot i que la raó no expressada per escrit, el evitar caure sota les urpes del nazisme, també deuria tenir el seu pes en la decisió.

És evident que quan un pensa, necessita pau i calma, no es pot pensar amb distraccions mundanes, i la millor manera de fer-ho és envoltat de natura i observant. Observant els fenòmens i cercant l'ésser. Ja ho va dir Heidegger que la millor manera de pensar, de dedicar-se a la filosofia pura, era en una gèlida nit d'hivern, sota una tempesta de neu, i tancat a la cabana de la muntanya, rodejat de llibres i amb l'única eina de la ment per sotjar el que hi ha al darrera, l'essència de l'ésser, per guardar-lo i tenir-ne cura. Això és pensar pur, filosofia, i aquesta idea no es pot vincular de cap manera amb els signes dels temps viscuts pel nostre autor.

El pensar s'ocupa de la llum de l'ésser, a diferència del observar. Aleshores el pensar s'apropa a la clariana de l'ésser perquè introdueix el dir de l'ésser en el llenguatge com a casa de l'existència. El pensar és el fer. Mentre es pensa, es porta al llenguatge la paraula inexpressada de l'ésser. Obrint-se en la clariana, on habita l'home, l'ésser arriba al llenguatge. Mitjançant el pensar de l'home existint, l'ésser camina sempre cap al llenguatge, i només d'aquesta manera, el llenguatge està present sempre en l'home. Quan l'ésser, arribat al llenguatge en la seva essència, esdevé històric, queda preservat en la memòria. Pensant, l'existència habita en la casa de l'ésser, tot i que sembli que no ocorre res fora del pensament. Nogensmenys, el pensar l'ésser és ben simple.

Perquè no és comprès Heidegger en la seva reivindicació del pensar? Ell ens diu que la simplicitat de pensar l'ésser és el que, paradoxalment, ens aparta d'ell. La simplicitat de la seva essència fa que no aconseguim conèixer el pensar de l'ésser. Busquem en aquest pensar, conegut en la història amb el nom de "filosofia", la figura del "inusual" i del que només és accessible als iniciats. Tant sota la societat industrial actual, com sota el signe de la ciència i de la tècnica, volem aconseguir fites de la praxis, però el fet de pensar no és ni teòric ni pràctic, és un fet massa simple per mesurar-lo. Una altra vegada Heidegger vol ser únic, amb una defensa del pensar fora de tota filosofia convencional i lluny de la ciència i de la tècnica. Ell es considera diferent i agosarat perquè s'atreueix

a pensar essencialment, a afrontar el pensament de l'ésser, a interrogar-lo. Com diu al final de la seva famosa "carta sobre el humanismo", "*En la actual precariedad del mundo es necesaria menos filosofía, però una atención mucho mayor al pensar, menos literatura pero mucho mayor cuidado de la letra.*". En la seva reflexió sobre el pensar, Heidegger acaba la carta de manera pessimista: "*El pensar se encuentra en vías de descenso hacia la pobreza de su esencia provisional. El pensar recoge el lenguaje en un decir simple. Así, el lenguaje es el lenguaje del ser, como las nubes son las nubes del cielo. Con su decir, el pensar traza en el lenguaje surcos apenas visibles. Son aún más tenues que los surcos que el campesino con paso lento, abre en el campo.*" En aquestes últimes paraules, l'autor recull de forma sintètica les seves obsessions: El pensar com a acte pur, el llenguatge com a mesura per expressar el pensar i la comparació amb el pagès, objecte final del seu pensar en quan a manifestació de l'ésser i simbolisme del seu retir a la província per dedicar-se a aquest pensar.

7. Conclusions

El pensament de Heidegger, com s'ha vist, ha estat i és en constant anàlisi i polèmica. No podem saber com se'l valorarà en un futur; depèn en part de si apareixen nous escrits o documents que el relacionin o no amb el nazisme. Des de 1945, l'autor es va dedicar sistemàticament a adaptar les seves tesis a la justificació i la defensa dels seus actes anteriors. La interpretació de la seva filosofia sempre serà polèmica, sempre hi haurà parts del que va dir que seran analitzades amb deteniment i susceptibles de ser interpretades segons els crítics. No obstant, el que s'ha volgut deixar palès en aquest assaig és que la qüestió està lluny de ser clara, i que no es pot vincular a la lleugera el seu pensament amb el nazisme. S'ha intentat reivindicar el pensar i la filosofia pura com a objectiu principal del filòsof, que a partir de la cerca de l'ésser va voler indagar en la metafísica. És veritat que va intentar en tot moment distingir-se i diferenciar-se de qualsevol filosofia i pensament anterior, però la seva unitat volguda el va portar a defensar postures inversemblants i a ser marcat com a filòsof difícil i incomprès. Aquesta diferència respecte a tot, aquesta unitat en la interrogació de l'ésser, aquest refús de qualsevol etiquetació filosòfica, serà

motiu de crítica i escepticisme dels estudiosos però també li donarà la oportunitat de passar la barrera de l'oblit i restar com a icona d'originalitat filosòfica. Si ell va reivindicar l'ésser i va denunciar-ne el seu oblit, nosaltres hem de fer el possible perquè aquesta interrogació del ésser donat permeti a les generacions futures aconseguir el que Heidegger no va poder, passar de la simple interrogació i arribar a l'essència. Si aquest treball contribueix a obrir-ne la porta, s'haurà donat per bo.

8. Bibliografia

- ✓ Martin Heidegger. *El Ser y el Tiempo*. FCE México. 2ª edició. 1971. Traducción de José Gaos
- ✓ Christian Delacampagne. *Historia de la filosofía en el siglo XX* Península. Barcelona 1999
- ✓ François Châtelet *Le XX siècle. Histoire de la Philosophie VIII* Hachette, 2000
- ✓ Jünger, Heidegger. *Acerca del Nihilismo*. Paidós. Barcelona 1994
- ✓ Martin Heidegger. *Lógica. Semestre de verano 1934 en el legado de Helene Weiss*. Introducción y traducción Víctor Farías. Anthropos 1991.
- ✓ Martin Heidegger. *Carta sobre el Humanismo*. Traducción de Helena Cortés y Arturo Leyte. Alianza Editorial. Madrid 2000.
- ✓ Martin Heidegger. *Porqué permanecemos en la provincia?* Revista Eco. Bogotá tomo VI, 5 Marzo 1963. Traducción Jorge Rodríguez. Extret de la web *Heidegger en Castellano*. (abril 2008)
- ✓ Hans Küng. *Existe Dios?* Editorial Trotta Madrid, 2005 pág. 542-553

- ✓ Émile Bréhier. Història de la filosofia vol. 1 Antiguitat i edat mitjana. (Els presocràtics Pàg 45-74). UAB Madrid, Bellaterra 1998.

- ✓ Web: Heidegger en Castellano. <http://www.heideggeriana.com.ar/>
Consultes realitzades maig 2008